

Ganna Starykova

Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

Democratization of Public Administration: a Regional Dimension

The article identifies aspects of direct democracy that ensures the fullest participation of the people in the management of public life in territorial communities. The subject of the study is local government as the basis for the formation and development of democratization, and the object - the formation of democracy in the development of the rule of law. The goal is to reveal the issues of democratization of public administration at the regional level and to form measures to improve public participation in addressing issues of local self-government. The methodology of studying the problem is the analysis of the provisions of the Constitution of Ukraine, current legislation, comparison of opinions of scientists in the field. Based on the studied sources, the following conclusion was made: the purpose of democratization as a mechanism for implementing local self-government is the development of democracy, widespread civic initiative, involvement of residents of the territorial community in local governance. Citizens should have the right to exercise local self-government in all its content, in all spheres of local life.

It is noted that in modern conditions the successful functioning of the institute of local self-government is the main source of social activity of the population in solving problems of the territorial community, and the state and level of this activity is the main indicator of local government efficiency. For this purpose, appropriate portraits of citizens with and without an active civil position were formed.

It is substantiated that in order to increase the effectiveness of social participation in local self-government issues it is necessary to implement the following measures: improvement of legislation; informing citizens about opportunities to participate in issues of local importance; education through mass media, educational institutions, system of actions at the level of the country, regions, territorial communities; creation at the level of the country as a whole, in each region and territorial community of a system for educating new leaders of local self-government; development of recommendations for education to create a system of support for community initiatives; creation of an education system for the formation of specialists in the field of public relations, development of model documents for public education, creation of effectively functioning resource centers; more active involvement of media representatives in the process of development of social activity.

The article may have practical significance in public administration, aimed at the development of people's power, increasing the participation of citizens at the regional level in active political life.

Keywords: *public administration, democratization, local governments, territorial communities, direct democracy.*

Ганна Старикова

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Демократизація публічного управління: регіональний аспект

У статті визначено аспекти безпосередньої демократії, що забезпечує найповнішу участь народу в управлінні громадським життям у територіальних громадах. Предметом дослідження є органи місцевого самоврядування як основа становлення та розвитку демократизації, а об'єктом – становлення демократії в умовах розвитку правової держави. Мета – розкрити питання демократизації публічного управління на регіональному рівні та розробити заходи щодо вдосконалення громадської участі у вирішенні питань місцевого самоврядування.

Методологією вивчення проблеми є аналіз положень Конституції України, чинного законодавства, зіставлення думок вчених у досліджуваній сфері. На основі вивчених джерел зроблено наступний висновок: метою демократизації як механізму реалізації місцевого самоврядування є розвиток народовладдя, широке поширення проявів громадянської ініціативи, залученні мешканців територіальної громади до управління місцевими справами. Громадяни повинні бути забезпечені державою ефективними механізмами реалізації права на здійснення місцевого самоврядування у всьому його змісті, у всіх сферах місцевого життя.

Відзначено, що в сучасних умовах успішне функціонування інституту місцевого самоврядування є основним джерелом розвитку соціальної активності населення у вирішенні проблем територіальної громади, а стан та рівень цієї активності є основним показником ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. Для цього було сформовано відповідні портрети громадян з та без активної громадянської позиції.

Обґрунтовано, що задля підвищення ефективності соціальної участі у питаннях місцевого самоврядування необхідно реалізувати такі заходи: вдосконалення законодавства; інформування громадян про можливості участі у питаннях місцевого значення; виховання через ЗМІ, заклади освіти; система акцій на рівні країни, регіонів, територіальних громад; створення на рівні країни в цілому, у кожному регіоні та територіальній громаді системи з виховання нових лідерів місцевого самоврядування; розробка рекомендацій для освіти щодо створення системи підтримки суспільних ініціатив; створення системи освіти для формування фахівців в сфері взаємодії з громадськістю, розробка модельних документів для освіти по роботі з громадськістю, створення ефективно працюючих ресурсних центрів; більш активне включення до процесу розвитку суспільної активності представників ЗМІ.

Стаття може мати практичну значущість у публічному управлінні, спрямована на розвиток місцевого самоврядування як форми публічної влади, підвищення участі громадян на регіональному рівні в активному політичному житті.

***Ключові слова:** публічне управління, демократизація, органи місцевого самоврядування, територіальні громади, безпосередня демократія.*

Постановка проблеми.

Проблема пасивної участі громадян у місцевому самоврядуванні є дуже актуальною, оскільки саме населення територіальних громад не користується своїм законним правом у здійсненні місцевого самоврядування. Однією з причин такої ситуації є те, що в основному найбільша частина населення України живе в міських населених пунктах і, якщо порівнювати міста з сільською місцевістю, то в містах належним чином не розвинена самоорганізація, населення переважно вважає за краще, щоб їх інтереси захищалися через депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

З проблем можна дійти висновку, що у розвитку місцевого самоврядування необхідна участь як громадян, так і самих посадових осіб органів місцевого самоврядування. Якщо останні будуть безпосередньо зацікавлені у вирішенні проблем суспільства/громади, до цього будуть залучатись громадяни та їх ідеї будуть реалізовуватися владою, то місцеве самоврядування в Україні вийде на новий рівень становлення громадянського суспільства та правової держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що питання демократизації публічного управління обумовлені трансформаційними процесами суспільного розвитку, які потребують досконалого застосування механізмів публічного управління та адміністрування в діяльності органів публічної влади на демократичних засадах, адаптації стандартів публічного управління в Україні до стандартів європейського врядування

та ефективною практики демократизації суспільних відносин. Так, проблемам демократизації державного управління присвячені наукові праці С. Власенка (2016), який проаналізував оптимізаційні напрями модернізації у цьому контексті державного управління в Україні, а також Я. Беня (2019), що відзначив демократизацію як пріоритетну реформу місцевого самоврядування.

Проблемам демократизації публічного управління у регіональному аспекті присвячені дослідження І. Безени (2020), О. Кириленко та О. Кириленко (2016), Ю. Лях (2020), у яких зокрема йдеться про зв'язок між демократизацією та децентралізацією, форми участі громадян у процесах державного та регіонального управління та окреслення питань, що потребують вирішення. Окрім цього, у роботі І. Безени, В. Синченка, С. Рибкіна (2020) проаналізовано деструктивні процеси у регіонах, які потребують негайного реагування шляхом розвитку публічної служби, формування інформаційно-медійних компетенцій посадових осіб місцевого самоврядування та посилення інститутів громадянського суспільства. Закордонний досвід громадської участі на місцевому рівні представлено у науковій праці О. Бориславської, І. Заверухи та Е. Захарченка (2012). У праці І. Шумляєвої (2021) відзначається, що демократизація публічного управління є результатом впливу європейських норм на участь громадян в місцевому самоврядуванні та виокремлено рівні такої участі громадян у діяльності органів місцевого самоврядування. Електронну демократизацію як сучасну форму взаємодії громадян та місцевого самоврядування пропонують Ю. Орловська,

К. Ларіонова, О. Кахович та О. Квактун (Орловська & Ларіонова, 2021; Орловська, Кахович & Квактун, 2021).

Однак, за результатами опрацювання наукової літератури, доцільно відзначити проблему відсутності системного уявлення про регіональні особливості демократизації публічного управління.

Мета статті полягає у розкритті особливостей демократизації публічного управління на регіональному рівні та сформуванні заходів щодо вдосконалення громадської участі у вирішенні питань місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу.

Політична модернізація українського суспільства насамперед передбачає демократизацію управлінської системи у вигляді розвитку інститутів громадянського суспільства, одним із яких є публічне управління. У контексті процесів політичної демократизації на систему публічного управління покладається найважливіша роль «посередництва» між державними інстанціями та громадськими ініціативами знизу, з поступовим включенням останніх до системи управління територіями та країною загалом. Інститут громадянського управління реалізує потребу громадянського суспільства у самоорганізації та самоврядуванні, що пояснює ключову роль системи громадянського управління у формуванні громадянського суспільства.

Розвиток системи громадянського управління в Україні відбувався у процесі демократичного реформування політичної системи країни. У процесі реформування громадянського управління в Україні однією з перешкод, які істотно знижують загальну ефективність функціонування органів громадянського управління є низький рівень громадської активності населення в регіонах.

Реформування публічного управління у регіонах України насамперед має здійснюватися за такими напрямками: підвищення ролі громадянського самоврядування та його структур у житті регіонів та країни загалом; залучення громадян до процесу громадянського самоврядування; інформатизація діяльності органів громадянського управління у регіонах, зокрема у актуальному напрямі

розвитку «електронної демократії» на рівні територіальних громад. Ці заходи сприятимуть зміцненню публічного управління, перетворенню їх у дієвий та ефективний інструмент політичної модернізації країни, розвитку громадянського суспільства та політичної демократії.

В Україні демократизація публічного управління реалізована на основі підходу «жодних рішень для громадянського суспільства без громадянського суспільства», що затверджено Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021 «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки». У цьому документі зазначено, що інструменти громадської участі мають бути закріплені у статутах територіальних громад, а питання належного застосування їх механізмів у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні, вирішенні питань місцевого значення потребують подальшого вирішення.

Однак основними недоліками публічного управління в регіонах, які може усунути демократизація, є:

- низький рівень адміністративної спроможності регіональних та місцевих органів влади;

- відсутність чітких механізмів зворотного зв'язку цих органів з населенням, якому вони надають послуги;

- відсутність чітких механізмів оцінки політичної та інших видів відповідальності.

Міське самоврядування є основою становлення та розвитку інститутів демократизації публічного управління в регіональному розумінні. У цьому плані демократизація публічного управління у нинішньому її розумінні – це універсальний інститут демократичної організації сучасного громадянського суспільства та правової держави, який здобув визнання, зокрема на міжнародно-правовому рівні. Так, Європейська хартія міст, прийнята Постійною конференцією місцевих та регіональних органів влади Ради Європи 18 березня 1992 р., містить спеціальний пункт 3.3 «Міське самоврядування», в якому розкриваються основні характеристики цього поняття, а сама Хартія широко, комплексно закріплює принципи місцевої (міської) демократії, сфери та форми її

реалізації (European Urban Charter).

Значним є питання про співвідношення демократизації публічного управління та місцевого самоврядування (Безена, 2019; 2020). Існує кілька протилежних точок зору щодо встановлення зв'язку між демократизацією публічного управління та місцевим самоврядуванням. Існує думка про наявність обов'язкового зв'язку демократизації публічного управління та місцевого самоврядування. Відповідно, демократизація органів місцевого самоврядування, будучи частиною більш загальної системи, має характеризуватися ознаками, властивими демократизації публічного управління загалом. Протилежна думка полягає в тому, що поняття демократизації публічного управління не включає місцевого самоврядування, більше того, місцеве самоврядування та демократизація публічного управління перебувають в опозиції один до одного. З цього випливає дві полярні точки зору: з одного боку, самоврядування сприймається як традиція, що у протиріччі з демократичними принципами; з іншого боку, принципи демократизації – правління більшості, егалітаризм та загальні стандарти для всіх – не можуть бути пристосовані до потреб місцевого самоврядування – потенційно олігархічного та корумпованого. Не поділяючи дані міркування, доцільно відзначити, що демократизація на місцевому рівні існує і є запорукою переходу України до демократичної держави, тому пріоритетним напрямом вважаємо пошук такого розуміння демократизації публічного управління на регіональному рівні, яке відповідає б підвищенню участі населення у здійсненні публічної влади на місцевому рівні. Єдність демократизації публічного управління та місцевого самоврядування вбачається в тому, що вони є різновидом народовладдя та передбачають участь громадян в обговоренні та прийнятті рішень з питань місцевого значення. Їх мета – це широка та ефективна участь громадян в публічному управлінні (Безена, 2020; Безена, Сиченко, & Рибкіна, 2020).

Право реалізації місцевого самоврядування здійснюється населенням безпосередньо у територіальних громадах, які створюються відповідно до вимог

Конституції України (Конституція України, 1996) та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Про місцеве самоврядування, 1997). Так, у ст. 5 Конституції України (Конституція України, 1996) йдеться про те, що народ здійснює владу безпосередньо і через органи місцевого самоврядування.

Також у п. 3 ст. 140 наголошується, що місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Далі Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Про місцеве самоврядування, 1997) визначено, що народ здійснює місцеве самоврядування у формі місцевого референдуму (ст. 7), загальних зборів (ст. 8), місцевих ініціатив (ст. 9), громадських слухань (ст. 13), інших форм безпосереднього здійснення населенням місцевого самоврядування та участі у його здійсненні (ст. 14), участі у місцевих виборах (Виборчий кодекс України), звернення громадян до органів місцевого самоврядування, в т. ч. електронні петиції, залучення мешканців територіальної громади до прийняття рішень щодо розподілу частини бюджету об'єднаної територіальної громади, залучення їх до участі у бюджетному процесі та надання можливості для вільного доступу до інформації, а також забезпечення відкритості та прозорості діяльності (ст. 26) (громадський бюджет (бюджет участі)), громадянська експертиза проєктів і діяльності. Проте, зміна адміністративно-територіального устрою України призвела до розширення повноважень, відповідальності органів місцевого самоврядування, що вимагає перегляду інструментів демократизації публічного управління в регіональному аспекті. Зокрема має відбутися перегляд не лише законодавства про місцеві органи самоврядування, а й самоорганізації населення, форми його участі тощо. Про необхідність посилення правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого

самоврядування йдеться й у Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, 2014), яка, хоча й прийнята у 2014 році, досі чинна.

Вищевказані інститути безпосередньої демократії дають громадянам можливість участі у вирішенні питань місцевого значення. Іншими словами, громадяни в законному порядку можуть контролювати функціонування зазначених органів, тим самим сприяти розвитку громадянського суспільства та встановленню в країні ефективного місцевого самоврядування. Сьогодні участь – це не лише політична активність громадян, яка традиційно асоціюється лише з електоральною поведінкою, але це ще й соціальна активність, та участь, джерелом яких є насамперед сім'я, а також інституційне громадське середовище, що сприяє формуванню індивідуальних ініціатив громадян. Тому від соціальних дій громадян залежить успішний розвиток системи місцевого самоврядування, але тільки в тому випадку, якщо населення внутрішньо готове до глибоких змін, готове до тих дій, які обмежуватимуть владу, сприятимуть встановленню адекватних норм та правил, обліку природних вимог мешканців територіальної громади.

Місцеве самоврядування, як найближчий до населення рівень публічної влади, має ґрунтуватися на активній участі жителів територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення. У цілому нині можна зазначити, що у найпоширенішій формі участі громадян, у місцевому самоврядуванні – місцевих виборах – бере участь трохи більше 30-40% населення, що має виборче право.

Причини такого низького показника участі громадян заховані як у відсутності довіри до інституту виборів, так і у низькій інформованості громадян про кандидатів, їх програми, заслуги. Інші форми участі громадян також залишаються недооціненими, незважаючи на те, що не впливають на правосвідомість громадян та допомагають усвідомити причетність населення до вирішення питань місцевого значення.

Необхідно констатувати, що закон передбачає дві групи форм демократії, згідно з якими можливе здійснення місцевого самоврядування – це форми безпосереднього здійснення місцевого самоврядування населенням та форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування. Не вдаючись у подробиці понятійного апарату, можна стверджувати, що ці форми схожі у своїй сутності, але насправді це не зовсім так. Форми безпосереднього здійснення місцевого самоврядування населенням припускають вирішення питань місцевого значення громадянами самостійно через такі види діяльності як референдум, вибори. Реалізація ж форм участі населення у вирішенні питань місцевого значення передбачає такі правила, за дотримання яких населення не здатне вирішувати питання самостійно. Основна роль населення тут обмежується лише уявленням та відстоюванням своєї точки зору з певного питання, а власне його вирішення покладається саме на органи влади та їх представників. Ще однією відмінністю, зазначених вище форм, є обов'язковість першої групи та відносно менша обов'язковість другої.

Як показує практика, у суспільстві механізм взаємодії влади й суспільства поки що недосконалий. Тому і теоретики, і практики стверджують, що основною причиною абсентеїзму громадян, а особливо молоді є відсутність практик закріплення та реалізації громадянських прав і свобод, а також відсутність організаційних умов участі (Топалова, Фоломєєв). В ідеалі взаємозв'язок та взаємодія між учасниками суспільно-політичного процесу мають бути безпосередніми, але такий механізм неможливий для практичної реалізації через зайнятість місцевих органів влади та їх представників та відсутність правової бази. Тому в сучасних умовах взаємозв'язок між місцевими інститутами влади та населенням здійснюється, як правило, через представників, які можуть мати свою особисту зацікавленість, яка не співпадає з інтересами населення.

Іншим недоліком, що впливає на рівень суспільно-політичної участі населення на місцевому рівні, є опір самої влади. На жаль, не завжди органи місцевого самоврядування

готові до відкритого діалогу із населенням. Очевидно, це пов'язано з тими вимогами, які пред'являються до них з боку населення та з тими ресурсами, які необхідно витратити на їх реалізацію. У зв'язку з цим, очевидним стає те, що громадсько-політична участь не лише приносить витрати місцевим органам влади, а й здатна підвищити ефективність їх діяльності. Так інститути прямої демократії, з одного боку, дозволяють громадянам брати участь у визначенні завдань та напрямів діяльності місцевих органів влади, що сприяє підвищенню активності населення. З іншого боку, посадових осіб, що змушує їх з відповідальністю ставитися до виконання своїх посадових повноважень та даних обіцянок.

Узагальнивши вищесказане, доцільно зауважити основні проблеми, що заважають нормальному функціонуванню місцевого самоврядування: низька активність та залучення громадян до процесів місцевого самоврядування; недовіра населення органам місцевого самоврядування; недостатня поінформованість населення про функції, структуру, повноваження органів місцевого самоврядування.

Усе це є тривожними симптомами, які свідчать про проблеми розвитку інститутів демократії на місцевому рівні. Крім того, виявлені проблеми призводять до обрання неавторитетної влади, неефективного управління, використання не всіх форм участі. Відсутність вираження своїх інтересів населенням призводить до зниження його впливу на вирішення місцевих питань.

Місцеве самоврядування є першим рівнем влади, який ближче і найтісніше співпрацює з людьми. Саме на місцевому рівні можуть і мають бути вироблені та реалізовані механізми ефективної участі громадськості в управлінні територіями (ОТГ). Жодна інша система не здатна виконати завдання масового залучення громадян у процес управління територіями.

Найважливіша роль місцевого самоврядування як механізму громадської участі, полягає у активізації ініціативи знизу. Звідси не тільки виникає ймовірність запровадження пропозицій місцевих жителів у соціальну та політичну практику, а й формування активного суспільного середовища.

Необхідно знайти не лише ефективні форми діалогу між адміністративними структурами органів місцевого самоврядування та громадянським суспільством, але й забезпечення можливостей для громадян та їх об'єднань. Крім того, для внутрішньої та зовнішньої оцінки ефективності механізму місцевого самоврядування необхідно володіти інформацією про соціально-економічне становище територіальної громади у конкретний момент часу, що дозволить чіткіше та своєчасно визначати оперативні цілі публічного управління та усвідомлювати ступінь успішності управлінських рішень, а також аргументовано виявити проблемні зони у системі об'єкта публічного управління.

COVID-19 вніс зміни до реалізації демократизації в публічному управлінні й ці виклики, які можна подолати лише у співпраці місцевої влади, громадянського суспільства та бізнесу. Ті проблеми, які місцева влада не могла вирішити через обмежені ресурси, вирішували громадянське суспільство чи підприємці. Зокрема, партнерство місцевого самоврядування та громадянського суспільства необхідно посилювати й воно полягає у таких аспектах як:

- харчування та придбання продуктів харчування для незахищених верств населення;
- підтримка жінок в організації дистанційного навчання;
- інформування про захист від COVID-19, а також соціальні послуги у формі та мовою, доступною для членів громади (інклюзивність):

1) покращення та підвищення доступності соціальних послуг (медичних, шкільних та інших) за рахунок використання інформаційних технологій та цифровізації;

2) пропаганда захисту трудових прав, особливо вчителів, медичних та соціальних працівників.

Висновки і перспективи подальших розвідок.

У зв'язку з вищенаведеним пропонуємо:

- 1) провести удосконалення чинного законодавства, насамперед – вдосконалення системи функціонування місцевого самоврядування, забезпечення місцевих органів влади необхідними ресурсами та

можливостями для підтримки суспільної активності;

2) створити на рівні країни в цілому, у кожному регіоні та територіальних громадах системи з виховання нових лідерів місцевого самоврядування (Система повинна включати як спеціальні програми навчання, так і політичну, консультаційну, фінансову, організаційну підтримку роботи «нових лідерів» у реалізації соціально значущих проєктів);

3) розробити рекомендації зі створення системи підтримки громадських ініціатив (Запровадження системи заохочення для територіальних громад, що найбільш ефективно працюють із громадськістю);

Підсумовуючи, відзначимо, що сучасний розвиток громадянського суспільства у питаннях взаємодії з органами місцевого самоврядування, у контексті формування активної громадянської позиції, має носити регулярний характер взаємодії всіх суб'єктів, які здійснюють діяльність у цій галузі для позитивної оцінки ситуації. Для цього необхідно підтримувати прямий діалог з громадянами, сприяти розвитку громадських організацій та центрів, у яких громадяни реалізовували б свої цілі, інтереси, що сприяло вихованню та зміцненню політичних цінностей, виробленню активної громадянської позиції та формуванню підвищення рівня політичної культури.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

European Urban Charter. URL: <https://rm.coe.int/168071923d>.

Безена І. М. Управління стратегічним розвитком громади: публічна влада й інститути громадянського суспільства в умовах децентралізації. Право та державне управління. Збірник наукових праць. 2020. № 1. Том 2. С. 223-229.

Безена І. М., Сиченко В. В., Рибкіна С. О. Механізми демократизації публічного управління і кар'єрний розвиток посадовців органів влади: регіональний аспект. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 2 (25). С. 50-57.

Безена І. М. Сучасне місцеве самоврядування – новий зміст діяльності на території громади Державне управління та місцеве самоврядування, 2019, вип. 4(43) С.123-128

Бень Я. В. Модернізація механізму реалізації демократії участі в умовах реформи місцевого самоврядування в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук та державного управління. 2019. № 2 (4)/8. С.146-158.

Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. К.: ТОВ «Софія», 2012. 128 с.

Власенко С. Г. Оптимізаційні напрямки демократизації державного управління України. Ефективність державного управління. 2016. Вип. 3. С. 290-296.

Кириленко О., Кириленко О. Демократизація участі громадян у регіональному управлінні. Журнал європейської економіки. 2016. Т. 15, № 1. С. 121-138.

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Лях Ю. І. Зарубіжний досвід модернізації публічного управління та перспективи його застосування в Україні. Науковий вісник: Державне управління. 2020. №2 (4). С. 228-238.

Орловська Ю. В., Ларіонова К. А. Сучасні умови впровадження електронної демократії у вітчизняне публічне управління: регіональний аспект. Економічний простір. 2021. № 171. С. 52-57.

Орловська Ю. В., Кахович О. О., Квактун О. О. Електронна демократія як інструмент публічного управління та адміністрування: теоретичний базис. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-53>.

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>

Топалова С., Фоломєєв М. Абсентеїзм як проблема: між активністю та компетентністю URL:<https://od.org.ua/uk>

Шумляєва І. Вплив європейських норм партисипативної демократії на підвищення рівня участі громадян України в місцевому самоврядуванні. Аспекти публічного управління. 2021. № 9 (1). С.113-120.

REFERENCES

- Benj, Ja. V. (2019). Modernizacija mekhanizmu realizaciji demokratiji uchasti v umovakh reformy miscevogho samovrjaduvannja v Ukrajinі [Modernization of the mechanism of realization of democracy of participation in the conditions of reform of local self-government in Ukraine]. *Ekspert: paradyghmy jurydychnykh nauk ta derzhavnogho upravlinnja – Expert: paradigms of legal sciences and public administration*, 2 (4)/8, 146-158.
- Bezena I. M. (2019). Suchasne mistseve samovriadvannia – novyi zmist diialnosti na terytorii hromady. *Derzhavne upravlinnja ta mistseve samovriadvannia*, 4(43), 123-128
- Bezena, I. M. (2020). Upravlinnja strategichnym rozvytkom ghromady: publichna vlada j instytuty ghromadjansjkogho suspiljstva v umovakh decentralizaciji [Management of strategic development of the community: public authorities and institutions of civil society in the context of decentralization]. *Pravo ta derzhavne upravlinnja. Zbirnyk naukovykh pracj – Law and public administration. Collection of scientific works*, 2(1), 223-229.
- Bezena, I. M., Sychenko, V. V., Rybkina, S. O. (2020). Mekhanizmy demokratyzaciji publichnogho upravlinnja i kar'jernyj rozvytok posadovciv orghaniv vlady: rehional'nyj aspekt [Mechanisms of democratization of public administration and career development of government officials: regional aspect]. *Publichne upravlinnja ta mytne administruvannja – Public administration and customs administration*, 2 (25), 50-57.
- Boryslavs'jka, O., Zaverukha, I., Zakharchenko, E., ta in. (2012). Decentralizacija publichnoji vlady: dosvid jevropejskykh krajin ta perspektyvy Ukrainy [Decentralization of public power: the experience of European countries and prospects of Ukraine]. *Shvejcars'jko-ukrajins'kyj proekt «Pidtrymka decentralizaciji v Ukrajinі – DESPRO. K.: TOV «Sofija», 128 p.*
- European Urban Charter. Retrieved from <https://rm.coe.int/168071923d>. [in English]
- Konstytucija Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Kyrylenko, O., Kyrylenko, O. (2016). Demokratyzacija uchasti ghromadjan u rehional'nomu upravlinni [Democratization of citizen participation in regional governance]. *Zhurnal jevropejskoji ekonomiky – Journal of European Economy*, 15(1), 121-138.
- Ljakh, Ju. I. (2020). Zarubizhnyj dosvid modernizaciji publichnogho upravlinnja ta perspektyvy jogho zastosuvannja v Ukrajinі [Foreign experience of modernization of public administration and prospects of its application in Ukraine]. *Naukovyj visnyk: Derzhavne upravlinnja – Scientific Bulletin: Public Administration*, 2 (4), 228-238.
- Orlovs'jka, Ju. V., Kakhovych, O. O., Kvaktun, O. O. (2021). Elektronna demokratija jak instrument publichnogho upravlinnja ta administruvannja: teoretychnyj bazys [Electronic democracy as an instrument of public administration and administration: theoretical basis]. *Ekonomika ta suspiljstvo – Economy and society*, Vyp. 28. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-53>.
- Orlovs'jka, Ju. V., Larionova, K. A. (2021). Suchasni umovy vprovadzhennja elektronnoji demokratiji u vitchyznjane publichne upravlinnja: rehional'nyj aspekt [Modern conditions of introduction of electronic democracy in domestic public administration: regional aspect]. *Ekonomichnyj prostir – Economic space*, 171, 52-57.
- Pro misceve samovrjaduvannja v Ukrajinі: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Pro skhvalennja Koncepciji reformuvannja miscevogho samovrjaduvannja ta terytorialnoji orghanizaciji vlady v Ukrajinі: Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 r. # 333-r. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua>.
- Shumlajajeva, I. (2021). Vplyv jevropejskykh norm partysypatyvnoji demokratiji na pidvyshhennja rivnja uchasti ghromadjan Ukrainy v miscevomu samovrjaduvanni [Influence of European norms of participatory democracy on increasing the level of participation of Ukrainian citizens in local self-government]. *Public administration aspects* 9 (1), 113-120.
- Topalova, S., & Folomieiev, M. Absenteizm yak problema: mizh aktyvnistiu ta kompetentnistiu Retrieved from <https://od.org.ua/uk>
- Vlasenko, S. Gh. (2016). Optyimizacijni naprjamky demokratyzaciji derzhavnogho upravlinnja Ukrainy [Optimization directions of democratization of public administration of Ukraine]. *Efektivnistj derzhavnogho upravlinnja – Efficiency of public administration*, Vyp. 3, 290-296.

Starykova Ganna

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0001-7855-0801>, oksanaoksana2021@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 04.10.2021

Схвалено до друку / Accepted: 29.10.2021